

**Przegląd i projekt aktualizacji Programu
działań mających na celu zmniejszenie
zanieczyszczenia wód azotanami
pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz
zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu**

Podsumowanie procesu strategicznej oceny
oddziaływania na środowisko dla projektu
aktualizacji Programu działań

SKŁAD AUTORSKI:

mgr inż. Agnieszka Hobot

mgr Agnieszka Gajda

inż. Katarzyna Banaszak

mgr inż. Magdalena Dołęga

mgr inż. Małgorzata Komosa

lic. Marta Saracyn

mgr inż. Monika Gajda

mgr inż. Monika Kłosowicz

lic. Monika Mazur

Spis treści

1. WPROWADZENIE	4
2. USTALENIA ZAWARTE W PROGNOZIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	4
3. OPINIE WŁAŚCIWYCH ORGANÓW (GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA, GŁÓWNY INSPEKTOR SANITARNY, DYREKTORZY URZĄDÓW MORSKICH)	7
4. PRZEBIEG PROCESU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO WRAZ Z PROJEKTEM AKTUALIZACJI PROGRAMU DZIAŁAŃ	8
5. ZGŁOSZONE UWAGI I WNIOSKI	10
6. WYNIKI POSTĘPOWANIA DOTYCZĄCEGO TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	12
7. PROPOZYCJE METOD I CZĘSTOTLIWOŚCI PRZEPROWADZANIA MONITORINGU SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ DOKUMENTU	12
8. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	14

1. WPROWADZENIE

Zgodnie z przepisem art. 42 ust. 2 oraz art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029), (dalej: ustawa OOS), do przyjętego dokumentu, tj. Programu działań, mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu (dalej: Programu działań) dołącza się podsumowanie wraz z uzasadnieniem.

W podsumowaniu przedstawia się informacje, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- ustalenia zawarte w Prognozie oddziaływania na środowisko;
- opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ustawy OOS, tj. Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Głównego Inspektora Sanitarnego, Dyrektorów Urzędów Morskich;
- zgłoszone uwagi i wnioski;
- wyniki postępowania transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;
- propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzenia monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

W podsumowaniu, zgodnie z przepisem art. 55. ust. 3 ustawy OOS, uwzględnia się również informacje na temat rozwiązań alternatywnych.

W niniejszym dokumencie zawarto informacje na temat udziału społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

2. USTALENIA ZAWARTE W PROGNOZIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Przeprowadzone w Prognozie analizy wpływu nie wykazały możliwości wystąpienia istotnych negatywnych oddziaływań na poszczególne elementy środowiska i zdrowie ludzi.

Wdrożenie zapisów projektu aktualizacji Programu działań przyczyni się do ograniczenia emisji azotu do środowiska ze źródeł rolniczych. Zaproponowane w ocenianym dokumencie działania, poprzez właściwe i zrównoważone stosowanie nawozów, pozwolą na zminimalizowanie wymywania do wód podziemnych łatwo rozpuszczalnych azotanów oraz spływu związków azotu do wód powierzchniowych, dzięki czemu nastąpi ograniczenie

eutrofizacji wód. Planowane działania powinny wpłynąć na ograniczenie emisji zanieczyszczeń generowanych przez rolnictwo do atmosfery.

Podsumowanie oddziaływań

Opracowana Prognoza wykazała, iż zaproponowane w projekcie aktualizacji Programu działania, z uwagi na swój środowiskowy charakter, będą pozytywnie wpływać na poszczególne komponenty środowiska. Wypełnienie wymagań Dyrektywy azotanowej wspierać będzie realizację celów postanowionych w innych unijnych aktach prawnych m.in. RDW, Dyrektywie siedliskowej i ptasiej czy też Dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej. Projekt aktualizacji Programu działań, dzięki ograniczeniu strat biogenów, będzie wpływał w sposób stały i długoterminowy na poszczególne komponenty środowiska. Należy także podkreślić, iż działania zaproponowane w projekcie aktualizacji Programu działań (szczególnie w odniesieniu do możliwości wprowadzenia elastycznego terminu wiosennego nawożenia), będą miały charakter adaptacji do zmian klimatu. Negatywne oddziaływanie projektu aktualizacji Programu działań zidentyfikowano jedynie w obszarze niezadowolenia społecznego związanego z koniecznością spełnienia wymagań postawionych w ocenianym dokumencie. Oddziaływanie to może zostać zniwelowane poprzez pozostałe korzyści jakie społeczeństwo będzie mogło osiągnąć oraz wsparcie wdrożenia Programu działań odpowiednimi kampaniami informacyjnymi i doradczymi.

Analiza rozwiązań alternatywnych

Zgodnie z artykułem 51 ust. 2 pkt. 3b. ustawy OOŚ Prognoza powinna przedstawić rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu, a także wpływ projektowanego dokumentu na przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru bądź powinna zawierać wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych.

W ramach Prognozy przeprowadzono analizę możliwych działań alternatywnych dla poszczególnych interwencji projektu aktualizacji Programu działań, na podstawie kryterium zbieżności celów. W przypadku interwencji wprowadzanych Programem działań takich jak: rolnicze wykorzystanie nawozów na glebach zamrzniętych, zalanych wodą, nasyconych wodą lub przykrytych śniegiem, warunki rolniczego wykorzystania nawozów na terenach o dużym nachyleniu, sposób dokumentowania realizacji Programu nie zidentyfikowano rozwiązań alternatywnych.

Projekt aktualizacji Programu działań będzie w znaczącym stopniu pozytywnie oddziaływał na poszczególne komponenty środowiska, a przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko nie wskazała znaczących negatywnych oddziaływań, **dlatego rozwiązania**

alternatywne zaproponowane do pozostałych działań mogą stanowić uzupełnienie tych działań i nie kwestionują zasadności zaproponowanych w aktualizacji Programu działań.

Warunki rolniczego wykorzystania nawozów w pobliżu wód powierzchniowych

Dla niniejszego działania rozważano następujące rozwiązanie alternatywne:

- odtwarzanie lub tworzenie stref buforowych na granicy lądu i wód powierzchniowych, w tym tworzenie stref buforowych w postaci pasów z roślinami miododajnymi. Tworzenie obszarów z roślinami miododajnymi, stanowiącymi długotrwałe, różnorodne i bezpieczne żerowiska dla pszczoły miodnej i dzikich owadów zapylających przyczyniają się do ochrony różnorodności biologicznej.

Okresy nawożenia

Dla niniejszego działania rozważano następujące rozwiązania alternatywne:

- zachowanie stałego terminu stosowania nawozów od 1 marca do października/listopada z wprowadzeniem odstępstwa w przypadku przekroczenia progu 5 °C średniej dobowej temperatury powietrza na obszarach o nachyleniu do 5 stopni;
- zachowanie stałego terminu stosowania nawozów od 1 marca do października/listopada z wprowadzeniem odstępstwa dla roślin o wczesnym zapotrzebowaniu na azot, takich jak: rzepak, jęczmień ozimy lub w przypadku upraw pod folią lub inną okrywą;
- uzależnienie terminu rozpoczęcia wiosennego stosowania nawozów od temperatury efektywnej z 5 następujących po sobie dni (elastyczny termin nie oznacza, że co roku rolnicy będą mogli rozpocząć nawożenie przed początkiem marca. Istnieje duże prawdopodobieństwo, iż w związku ze zmiennością warunków pogodowych i klimatycznych na wschodzie Polski, termin nawożenia rozpoczynać się będzie nawet w kwietniu. Nie można wykluczyć także, iż w pozostałej części kraju będą lata, gdy termin rozpoczęcia stosowania nawozów będzie przesunięty na połowę marca, a nawet później);
- wprowadzenie zakazu nawożenia w przypadku okresów z opadami nawałnymi oraz w okresach z przedłużającym się brakiem opadów atmosferycznych.

Warunki przechowywania nawozów naturalnych oraz postępowanie z odciekami

Dla niniejszego działania rozważano następujące rozwiązania alternatywne:

- wprowadzenie nakazu przykrywania lub zadaszenia płyt obornikowych oraz zbiorników na gnojówkę lub gnojownicę;

- zabezpieczenie przyrm przed wodą opadową;
- promowanie wśród rolników biotechnologii ekohydrologicznych;
- rekultywacja miejsc składowania obornika (wykonanie poziomego złoża denitryfikującego w miejscu zanieczyszczonym oraz wykonania ściany denitryfikacyjnej w odległości do 2 m od miejsca rekultywowanego – może to służyć jako rozwiązanie wyłapujące związki azotu, powstałe w gospodarstwie w wyniku zakończonego nieprawidłowego przechowywania nawozów);
- tworzenie ścian denitryfikacyjnych wokół gospodarstw rolnych, w przypadku których występuje punktowe źródło zanieczyszczenia wód, oraz wokół miejsc przechowywania obornika bezpośrednio na gruncie.

Dawki i sposoby nawożenia azotem

Dla niniejszego działania rozważano następujące rozwiązanie alternatywne:

- uwzględnienie w obliczaniu dawki nawozów azotów mineralnych wyników badań wody wykorzystywanej do nawadniania upraw oraz upowszechnienie nowoczesnych narzędzi wykorzystywanych do precyzyjnego nawożenia, które ograniczą straty azotu.

3. OPINIE WŁAŚCIWYCH ORGANÓW (GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA, GŁÓWNY INSPEKTOR SANITARNY, DYREKTORZY URZĄDÓW MORSKICH)

Opracowana Prognoza oddziaływania na środowisko wraz z projektem aktualizacji Programu działań, została przedłożona Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska oraz Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu, Dyrektorom Urzędów Morskich w celu uzyskania opinii, zapewniając wypełnienie zobowiązań art. 54 ust. 1. ustawy OOŚ.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska (GDOŚ), Główny Inspektor Sanitarny (GIS) oraz Dyrektorzy Urzędów Morskich (UM w Gdyni, UM w Szczecinie) w odpowiedzi na pisma dot. uzyskania opinii złożyli odpowiednio pisma znak: DOOŚ-TSOOŚ.410.12.2022.TW, HŚ.BW.530.3.2022, INZ1.1.8103.71.1.2022.AC/ EZD: INZ1.8103.37.2022.AC, OW.52000.6.22.AZ(3). Pisma ww. organów, stanowią załącznik do niniejszego podsumowania (załącznik nr 1, 2, 3, 4).

Zgodnie z pismem UM w Szczecinie, UM w Gdyni projekt aktualizacji Programu działań wraz z Prognozą został zaopiniowany pozytywnie. UM w Gdyni wskazał potrzebę zdefiniowania „pasa morskiego” w ocenianym projekcie aktualizacji Programu działań. Uwaga została uwzględniona.

GIS nie wniósł uwag do konsultowanych dokumentów.

Do Prognozy GDOŚ, zgłosił 6 uwag, z czego 2 zostały uwzględnione w dokumencie. Do pozostałych uwag udzielono wyjaśnienia. Dwie z wniesionych uwag/sugestii odnosiły się do obydwu konsultowanych dokumentów.

Do projektu aktualizacji Programu działań ww. organ zgłosił 5 uwag. Do wszystkich uwag udzielono wyjaśnienia.

Odpowiedź na uwagi oraz sposób uwzględnienia uwag przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik nr 6 do podsumowania.

4. PRZEBIEG PROCESU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO WRAZ Z PROJEKTEM AKTUALIZACJI PROGRAMU DZIAŁAŃ

Konsultacje społeczne Prognozy oddziaływania na środowisko oraz projektu aktualizacji Programu działań w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zostały przeprowadzone zgodnie z zapisami działu III ustawy OOŚ, w trybie 21-dniowym.

Zawiadomienie o konsultacjach społecznych, zostało wykonane zgodnie z art. 39 ustawy OOŚ i zawierało informację o:

- możliwości składania uwag i wniosków,
- sposobie i miejscu składania uwag i wniosków, wskazując jednocześnie termin ich składania,
- organie właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków.

Konsultacje społeczne ww. dokumentów odbywały się w okresie od 11 lipca 2022 r. do 1 sierpnia 2022 r.

W czasie konsultacji społecznych wszyscy zainteresowani mogli składać uwagi i wnioski do analizowanych dokumentów. Podczas procesu konsultacji społecznych zostało zorganizowanych, w formie on-line za pośrednictwem platformy Teams, pięć spotkań konsultacyjnych: 12, 14, 19, 21, 27 lipca 2022 r.

W ramach 4 pierwszych spotkań przedstawiono prezentacje dotyczące konsultowanych dokumentów obejmujące następującą tematykę:

- Elastyczny termin nawożenia;
- Obliczanie dawek nawozów;
- Aktualizacja Programu działań;
- Wnioski z oceny oddziaływania wynikające z Prognozy oddziaływania na środowisko.

W trakcie spotkań konsultacyjnych uczestnicy mogli zadawać pytania na czacie na platformie Teams, dotyczące konsultowanych dokumentów. Podczas panelu dyskusyjnego udzielano odpowiedzi na zgłoszone uwagi.

Konferencja podsumowująca konsultacje społeczne odbyła się w ostatnim tygodniu konsultacji, tj. 27 lipca 2022 r. W ramach spotkania omówione zostały, podobnie jak na spotkaniach tematycznych, Program działań i jego zmiany oraz wnioski z Prognozy. Kluczowym elementem konferencji podsumowującej było omówienie najważniejszych tematów z poprzednich spotkań oraz najczęściej poruszanych przez uczestników kwestii.

5. ZGŁOSZONE UWAGI I WNIOSKI

Uwagi i wnioski do konsultowanych dokumentów można było składać:

- drogą elektroniczną, na adres programazotanowy-konsultacje@anteagroup.pl lub używając formularza zgłaszania uwag dostępnego na stronie internetowej <http://formularz-azotany.wide-vision.pl/formularz/>;
- drogą pocztową, na adres Ministerstwa Infrastruktury z dopiskiem „konsultacje społeczne – aktualizacja Programu azotanowego”; w przypadku uwag i wniosków zgłaszanych tą drogą, termin uznany był za dochowany, jeżeli uwagi i wnioski dotarły do organu (MI) do dnia 05.08.2022 r.;
- telefonicznie, pod numerem telefonu: +48 798 909 596, w godzinach 8.00 – 16.00;
- osobiście, w formie pisemnej lub ustnie do protokołu w miejscu wyłożenia projektu dokumentu, tj. w siedzibie Ministerstwa Infrastruktury;
- podczas spotkań konsultacyjnych, na czacie w aplikacji MS Teams.

Charakterystyka otrzymanych uwag do Prognozy dla projektu aktualizacji Programu działań

Na etapie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zgłoszono łącznie 7 uwag/sugestii do Prognozy oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji Programu działań, z czego 2 uwagi dotyczyły obydwu konsultowanych dokumentów. Spośród wniesionych uwag: 3 uwagi wyjaśniono, 3 uwagi uwzględniono, 1 uwagi nie uwzględniono.

Wniesione uwagi dotyczyły następujących aspektów:

- przypomnienia informacji, gdzie są dostępne konsultowane dokumenty i jakie będą prowadzone działania po zakończeniu konsultacji społecznych,
- zakresu prowadzonych analiz i ich stopnia szczegółowości,
- używania terminu dotyczącego zmiany klimatu,
- używania określenia "śródpolne oczka wodne",
- promowania wśród rolników odpowiednich praktyk (m.in.: nadbrzeżne strefy buforowe w postaci pasów z roślinami miododajnymi; biotechnologii ekohydrologicznych w celu ochrony wód powierzchniowych przed odciekami ze składowisk obornika).

W ramach odpowiedzi na zgłoszone uwagi wyjaśniono w jaki sposób była realizowana Prognoza oraz wskazano, gdzie można zapoznać się z konsultowaną dokumentacją i przedstawiono kolejne etapy prac po zakończeniu konsultacji społecznych. W odpowiedzi

na uwagę obejmującą używania określenia "śródpolne oczka wodne", wyjaśniono i przytoczono podstawę prawną używania niniejszego określenia. Uwzględniono korektę w zakresie używania terminu dotyczącego zmiany klimatu oraz uzupełniono Prognozę w zakresie propozycji stosowania przez rolników odpowiednich praktyk.

Odpowiedź na uwagi zawarto w tabeli stanowiącej załącznik nr 5 do podsumowania.

Charakterystyka otrzymanych uwag do projektu aktualizacji Programu działań

Do projektu aktualizacji Programu działań podczas konsultacji społecznych zgłoszono łącznie 94 uwagi, 2 uwagi dotyczyły obu konsultowanych dokumentów tzn. projektu aktualizacji Programu działań oraz Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji Programu działań.

Spośród wszystkich uwag do projektu aktualizacji Programu działań najwięcej uwag zgłoszono do rozdziału 1.5. Dawki i sposoby nawożenia azotem – 31 uwag, 24 uwagi zgłoszono do rozdziału 1.4 Warunki przechowania nawozów naturalnych oraz postępowanie z odciekami, 16 uwag zgłoszono do rozdziału 1.3. Okresy nawożenia, 9 uwag do rozdziału 1.2. Ograniczenie rolniczego wykorzystania nawozów, 6 uwag do rozdziału 1.1. Stosowana terminologia, 2 dotyczyły rozdziału 2. Sposób dokumentowania realizacji Programu, 4 uwagi miały charakter ogólny i dotyczyły całego projektu aktualizacji Programu działań. Dwie uwagi do obu dokumentów miały charakter ogólny i dotyczyły kwestii technicznych i organizacyjnych.

Przeważającą część uwag i wniosków stanowiły zapytania dotyczące potrzeby wyjaśnienia zapisów projektu aktualizacji Programu działań, do których w załączniku 1 umieszczono stosowne wyjaśnienia. Nie uwzględniono uwag, które postulowały o wprowadzenie dodatkowych definicji do aktualizacji Programu działań z uwagi na wykraczanie takimi działaniami poza delegacje ustawową. Postulaty o uzupełnienie Załącznika 6 aktualizacji Programu działań o dodatkowe wartości obejmujące chów kaczek lub gęsi w systemie otwartym, zmiany w rozróżnieniu na rośliny zasiane jesienią i zasiane wiosną w przypadku oznaczania progów z przejściem średniej dobowej temperatury powietrza na 3 °C i 5 °C, uzupełnienie definicji nawozów naturalnych o definicję nawozu naturalnego z ustawy o nawozach i nawożeniu, a także propozycje redakcyjnych zmian w zakresie określania ostatnich dni lutego czy też doprecyzowanie pojemności zbiorników na nawozy naturalne jako „minimalne” zostały uwzględnione. Stosowne zmiany wprowadzono w treści aktualizacji Programu działań.

Spośród wniesionych uwag: 62 uwagi wyjaśniono, 7 uwag uwzględniono, 25 uwag nie uwzględniono.

Zestawienie uwag i wniosków wraz ze sposobem ich rozpatrzenia i uwzględnienia w aktualizacji Programu działań zawiera załącznik nr 5.

6. WYNIKI POSTĘPOWANIA DOTYCZĄCEGO TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Oceniany dokument ukierunkowany jest na poprawę stanu jakościowego wód powierzchniowych i podziemnych poprzez zmniejszenie negatywnych oddziaływań ze strony rolnictwa. Oceniane oddziaływania o charakterze pozytywnym, w wyniku wdrażania aktualizacji Programu działań, będą widoczne również na terenie państw sąsiednich poprzez zmniejszenie ilości ładunków zanieczyszczeń w ciekach transgranicznych i w wodach podziemnych oraz poprzez zmniejszenie ładunków azotu dostarczanych z obszaru Polski do Morza Bałtyckiego.

Przeprowadzone analizy oddziaływań nie wykazały ryzyka wystąpienia wpływów negatywnych na terenie państw sąsiednich.

Na poziomie analiz prowadzonych w Prognozie, nie stwierdza się warunków, które pozwalałyby zidentyfikować jakiejkolwiek ryzyko wystąpienia znaczących oddziaływań na środowisko na terenie państw sąsiednich.

W konsekwencji nie istnieje konieczność, na obecnym etapie planowania, przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko.

7. PROPOZYCJE METOD I CZĘSTOTLIWOŚCI PRZEPROWADZANIA MONITORINGU SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ DOKUMENTU

Zgodnie z zapisami art. 10 Dyrektywy Azotanowej, realizacja Programu działań podlega okresowej sprawozdawczości do Komisji Europejskiej. W związku z tym, konieczne jest monitorowanie postępu w realizacji zapisów aktualizacji Programu działań.

Zaproponowano jako wskaźnik stopnia realizacji zapisów Programu działań zastosować odsetek skontrolowanych rolników, którzy stosują zapisy dokumentu w odniesieniu do realizacji działań. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż większość działań zawartych w aktualizacji Programu działań ma charakter ciągły i jest obligatoryjna dla rolników w całej Polsce od 2018 r. Miarą ich stosowania jest więc informacja, o tym jak duży odsetek rolników przestrzega ustaleń Programu działań.

Wartości wskaźnika postępu - odsetek skontrolowanych rolników, którzy stosują Program działań w okresie 2016-2020 - były wysokie i mieściły się w przedziale 91,7 – 99,95.

W związku z tym proponuje się przyjąć, iż postęp we wdrażaniu aktualizacji Programu działań

nastąpi w przypadku, gdy udział procentowy rolników przestrzegających zapisów aktualizacji Programu działań będzie utrzymany na tym samym bądź wyższym poziomie (brak spadku).

Dodatkowo proponuje się monitorować projekt aktualizacji Programu działań w zakresie postępu dostosowania gospodarstw do wymogów w zakresie budowy płyt i zbiorników na nawozy naturalne. Jako wskaźnik należy przyjąć:

$$\text{Wskaźnik stopnia dostosowania gospodarstw} = \frac{\text{Liczba gospodarstw wyposażona w odpowienie urządzenia}}{\text{Liczba gospodarstw zobowiązanych do dostosowania}}$$

Docelowy poziom dostosowania gospodarstw na koniec 2024 roku powinien wynosić 100%.

Niezależnie od oceny postępu we wdrażaniu zapisów aktualizacji Programu działań, powinien być prowadzony monitoring jego skuteczności. Głównym celem aktualizacji Programu działań jest ograniczenie zanieczyszczania wód azotanami pochodzenia rolniczego. W związku z tym, efekt wprowadzonych działań powinien być widoczny w zakresie poprawy stanu wód.

Jako wskaźniki oceny skuteczności projektu aktualizacji Programu działań proponuje się udział punktów pomiarowo-kontrolnych z przekroczeniami wartości granicznych oraz tendencjami w zakresie stężenia NO₃.

Stężenia azotanów w wodach powierzchniowych i podziemnych powinny być weryfikowane w odniesieniu do:

- udziału procentowego punktów pomiarowo-kontrolnych w przedziałach stężeń NO₃ <25 mg/l, 25-39,99 mg/l, 40-49,99 mg/l, ≥50 mg/l dla wartości średnich i maksymalnych,
- tendencji stężenia NO₃ w wodach (znaczny wzrost, nieznaczny wzrost, brak zmiany, nieznaczny spadek, znaczny spadek) w odniesieniu do wartości średnich i maksymalnych.

Do wyznaczania ww. wskaźników należy zastosować metodologię przedstawioną w Wytycznych Komisji Europejskiej (Stan i tendencje w zakresie środowiska wodnego i praktyki rolniczej. Przewodnik do opracowania sprawozdań państw członkowskich, 2020, ang. Status and trends of aquatic environment and agricultural practice. Development guide for Member States reports. 2020).

Ocena skuteczności aktualizacji Programu działań w zakresie azotanów powinna być wsparta oceną eutrofizacji.

Skuteczność aktualizacji Programu działań oznaczać będzie mniejszy udział procentowy punktów pomiarowo-kontrolnych z przekroczeniami progu 25 mg NO₃/l oraz 40 mg NO₃/l i 50 mg NO₃/l w stosunku do poprzedniego okresu raportowego, a także wzrost udziału

procentowego punktów pomiarowo-kontrolnych z tendencją spadkową w stosunku do wcześniejszego okresu raportowego.

Monitorowanie skuteczności i postępu we wdrażaniu aktualizacji Programu działań powinno być prowadzone z uwzględnieniem wymagań dotyczących sprawozdawczości z wdrażania Dyrektywy azotanowej do Komisji Europejskiej. Zgodnie z art. 10 Dyrektywy azotanowej, a także zapisami art. 112 ustawy Prawo wodne okres sprawozdawczy wynosi 4 lata.

W związku z tym, zbieranie i analiza danych powinna dotyczyć 4-letniego okresu obowiązywania aktualizacji Programu działań.

Podmiotem właściwym do prowadzenia monitoringu realizacji zapisów aktualizacji Programu działań jest minister właściwy ds. gospodarki wodnej.

8. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 1 – opinia GDOŚ

Załącznik nr 2 – opinia GIS

Załącznik nr 3 – opinia UM w Gdyni

Załącznik nr 4 – opinia UM w Szczecinie

Załącznik nr 5 – tabela uwag z konsultacji społecznych

Załącznik nr 6 – tabela uwag organów